

Марина Скидан

аспірант кафедри української мови,
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
<https://orcid.org/0000-0002-6123-3479>
marinaskidan22@gmail.com

СПЕЦИФІКА ХУДОЖНЬОЇ КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЇ ДОБОВОГО ЧАСУ В МАЛІЙ ПРОЗІ М. ВІНГРАНОВСЬКОГО

Анотація: У сучасній українській лінгвістиці з огляду на її загальну антропологічну спрямованість доволі продуктивними є когнітивні дослідження, зокрема й у царині художнього тексту, що дає змогу описати мовні засоби його інтерпретування на рівні концептуальних структур. До базових концептів у категоризації світу належить ЧАС.

Мета дослідження – окреслити засоби художньої концептуалізації добового часу та їхнє функційно-семантичне навантаження в прозових текстах М. Вінграновського, розглянути художню концептуалізацію добового часу з огляду на ідіостильові риси мовотворчості письменника.

У дискурсі малої прози М. Вінграновського художній час не зводиться до відтворення властивостей фізичного часу. Модель часу М. Вінграновського глибоко закорінена в міфопоетичну картину світу й пропущена крізь призму індивідуального світосприйняття оповідача.

Лінгвальне вираження ідеї часу відбувається через реалізацію окремих темпоральних значень. Носіями часової семантики в тексті є найчастіше іменники, дієслова, прислівники, прикметники. Крім того, розглядаємо розгорнуті контексти з темпоральним змістом.

Як показує дослідження, М. Вінграновський переважно вдається до відтворення циклічності часу. Відповідно набувають важливого значення образи частин доби.

Концепти ДЕНЬ, НІЧ, РАНОК, ВЕЧІР у мові аналізованих творів вербалізовано словами різної частини мовної належності, що містять відповідну часову сему. Номінативні поля, що формують їхнє художньо-смісловне наповнення, доволі розгалужені. Для кожного з концептів ядро становлять іменники, які називають частини добового колообігу (*ранок,*

день, вечір, ніч), до приядерної зони належать їхні синоніми (*світанок, досвіток; надвечір'я*), прислівники на означення часу тривання дії (*вночі, ночами; вдень*), початкової часової межі (*зранку, вдосвіта; звечора*); дієслова, що передають стан природи відповідно до добового часу (*розвиднятися; вечоріти, смеркати, темніти*).

До ближньої периферії входять іменники та якісні прикметники, які, поєднуючись із темпоральними назвами, передають зорові, звукові, тактильні, психологічні характеристики частин доби.

За нашими спостереженнями, провідний прийом концептуалізації добового часу – зображення міжчасся, розтягання часу.

Дальню периферію у вираженні аналізованих концептів формують індивідуально-авторські образні контексти з назвами небесних світил, природних, просторових реалій, назви тварин, актуалізовані в пейзажних замальовках. Найбільш показові для асоціативно-образної концептуалізації частин доби є метафори руху, кольору, горіння.

Варто акцентувати, що у сприйнятті добового часу ціннісні маркери розставляє саме оповідач. Специфіка художньої концептуалізації добового часу зумовлена ідіостильовими настановами автора, тяжінням до кінематографізму. Образи природного часу передають ідею циклічності, природної гармонії часоплину, переживання цінності кожного моменту людського життя. Їхнє втілення зумовлене ракурсом бачення наратора, його емоційним станом.

Ключові слова: суперконцепт, природний час, концептосфера, темпоральність, ідіостиль, концепт

Maryna Skydan

Postgraduate Student at the Department of Ukrainian Language,
H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University
<https://orcid.org/0000-0002-6123-3479>
marinaskidan22@gmail.com

SPECIFICITY OF THE ARTISTIC CONCEPTUALIZATION OF THE DAY PERIOD IN SMALL PROSE BY M. VINHRANOVSKYI

Summary: In modern Ukrainian linguistics, given its general anthropological orientation, cognitive research is quite productive, including in the field of literary text, which allows us to describe the linguistic means of its interpretation at the level of conceptual structures. The basic concepts in the categorization of the world include TIME.

The purpose of the study is to outline the means of artistic conceptualization of daily time and their functional and semantic load in M. Vinhranovskyi's prose texts, to consider the artistic conceptualization of daily time in view of idiosyncratic features of the writer's language.

In the discourse of M. Vinhranovskyi's short prose, artistic time is not reduced to the reproduction of the properties of physical time. M. Vinhranovskyi's model of time is deeply rooted in the mythopoetic picture of the world and passed through the prism of the narrator's individual worldview.

Lingual expression of the idea of time occurs through the realization of individual temporal values. Carriers of temporal semantics in the text are often nouns, verbs, adverbs, adjectives. In addition, we consider detailed contexts with temporal content.

As research shows, M. Vinhranovskyi mainly resorts to the reproduction of the cyclical nature of time. Accordingly, the images of parts of the day become important.

The concepts DAY, NIGHT, MORNING, EVENING in the language of the analyzed works are verbalized with words of different parts of speech, which contain the appropriate temporal sema. The nominative fields that form their artistic and semantic content are quite branched. For each of the concepts, the

nucleus consists of nouns that name the parts of the circadian cycle (*morning, day, evening, night*), the synopsis zone includes their synonyms (*dawn, predawn, twilight*), adverbs to denote the duration of the action (*at night, nights, by day*), the initial time limit (*since morning, before dawn; since evening*); verbs that convey the state of nature in accordance with the time of day (*to dawn; to grow dark, to get dusky, to darken*).

The near periphery includes nouns and qualitative adjectives, which, combined with temporal names, convey the visual, sound, tactile, psychological characteristics of parts of the day.

According to our observations, the leading method of conceptualizing the time of day – the image of the time, the stretching of time.

The far periphery in the expression of the analyzed concepts is formed by individual authorial figurative contexts with the names of celestial bodies, natural, spatial realities, names of animals, actualized in landscape sketches. The metaphors of movement, color and burning are the most revealing for the associative figurative conceptualization of parts of the day.

It is worth emphasizing that in the perception of the time of day value markers are placed by the narrator.

The specificity of the artistic conceptualization of the time of day is due to the author's idiosyncratic guidelines, the attraction to cinematography. Images of natural time convey the idea of cyclicity, the natural harmony of time, the experience of the value of every moment of human life. Their embodiment is due to the perspective of the narrator, his emotional state.

Key words: superconcept, natural time, conceptsphere, temporality, idiosyncratic, concept

1. Вступ

У сучасній українській лінгвістиці з огляду на її загальну антропологічну спрямованість доволі продуктивними є когнітивні дослідження, зокрема й у царині художнього тексту, що дає змогу описати мовні засоби його інтерпретування на рівні концептуальних структур. До базових концептів у категоризації світу належить ЧАС. Його дискурсивна реалізація (релігійна, міфологічна, фольклорна, художня тощо) надзвичайно важлива для з'ясування специфіки вербального втілення пізнавальної й ціннісної діяльності мовців.

Творча особистість, осмислюючи часопросторові координати дійсності, моделює індивідуальний концептуальний простір, підпорядкований утіленню авторських інтенцій, заломлений під кутом ідіостильових настанов. У цьому зв'язку видається актуальним звернення до малої прози Миколи Вінграновського, чий різнобічний талант виявився в поезії, прозі та кінематографії, що цілком закономірно знайшло відбиття в специфіці авторського ідіостилу. **Актуальність** пропонованої розвідки зумовлена обранням напрямом дослідження, що дає змогу описати особливості авторської художньої концептуалізації світу. Маємо відзначити, що хоч художня цінність творчості М. Вінграновського загально визнана та високо оцінена, досі мова його прозових творів повною мірою не описана. Мовознавчі дослідження стосуються окремих аспектів малої прози письменника, серед них стилістико-синтаксична організація текстів (О. Уколова, Ю. Калашник), авторське фразеотворення в мові поезії та прози (Ю. Калашник, В. Калашник), експресивний потенціал новотворів (І. Бабій); утілення концептосфер флори й фауни (О. Гоменюк, Ю. Кремняк). Але при цьому образне втілення часу на матеріалі прозових творів письменника іще не ставали предметом окремих студій, назвати згадати лише статтю О. Алексеевої (Уколової), у якій розглянуто синтаксичне вираження часопростору в оповіданні «Не дивись мені в спину...».

Наукову новизну роботи зумовлює комплексний аналіз образного вираження добового часу в мові малої прози автора, що полягає в з'ясуванні особливостей їх концептуалізації, визначенні специфіки функційних виявів носіїв темпораль-

ної семантики, установленні індивідуально-авторського начала в утіленні часових координат.

Мета дослідження – окреслити засоби художньої концептуалізації добового часу та їхню функційно-семантичне навантаження в прозових текстах М. Вінграновського, розглянути художню концептуалізацію добового часу з огляду на ідіостильові риси мовотворчості письменника.

Методологія

Теоретичне підґрунтя роботи становлять, зокрема, праці з когнітивної лінгвістики, у яких розроблено засади концептуального аналізу: К. Голобородька, В. Кононенко, Т. Космеди, Н. Плотнікової, А. Приходька, О. Селіванової, Л. Шевченко та інших мовознавців.

Концепт – «інформаційна когнітивна структура свідомості, різноsubstrатні за способом формування та представлення знань про певні об'єкти та явища» (Селіванова, 2008). Відповідно *художній концепт* – базова одиниця індивідуальної концептуальної картини світу письменника, що виражає досвід суб'єктивно-ціннісного осмислення світу й вербалізована системою різнорівневих мовних засобів. Сукупність мовних засобів, що об'єктивують концепт, утворюють його номінативне поле (Попова & Стернін, 2007).

Час розуміємо як концептосферу – фрагмент концептуальної картини світу, сформованої «на основі уявлень людини та репрезентованої сукупністю одиниць пам'яті (концептів), що групуються за тематичною ознакою» (Космеда & Плотнікова, 2010). У цій системі існують підсистеми, формовані за принципами ієрархії, – концептополя, тобто, за А. Приходьком, групи мовних одиниць, об'єднаних спільним значенням (лексико-семантичне поле), спільністю функцій (функційно-семантичне поле) (Приходько, 2008). Відповідно ЧАС постає окремим суперконцептом і водночас становить концептосферу, якій підпорядковані інші співвідносні ментальні утворення (субконцепти) в межах концептополів. Одним із концептополів є *добовий час*, до якого входять субконцепти ДЕНЬ, НІЧ, ВЕЧІР, РАНОК.

В описі структури концептів беремо за основу дослідження К. Голобородька про сферичну

будову концепту, яка передбачає виокремлення ядра (ключового слова з об'єктивними смисловими ознаками – тими елементами, які закріплені в лексикографічних джерелах), приядерної зони (слова, «що виникли в процесі концептуалізації та пов'язані з базовими ознаками асоціативно», переносні, синонімічні значення) і периферійної зони (складається з ближньої й дальньої периферії, до яких належать індивідуально-авторські потрактування). Для позначення смислових шарів послуговуємося терміном *художньо-смислове наповнення*, яке К. Голобородько інтерпретує як певну «сукупність узуальних значень і контекстуальних смислів у художньому мовомисленні творчої особистості» (Голобородько, 2010).

У дискурсі малої прози М. Вінграновського художній час не зводиться до відтворення властивостей фізичного часу. Модель часу М. Вінграновського глибоко закорінена в міфопоетичну картину світу й пропущена крізь призму індивідуального світосприйняття оповідача. В її творенні простежуються також кінематографічні риси.

Лінгвальне вираження ідеї часу відбувається через реалізацію окремих темпоральних значень. Носіями часової семантики в тексті є найчастіше іменники, дієслова, прислівники, прикметники. Крім того, розглядаємо розгорнуті контексти з темпоральним змістом.

Як показує дослідження, М. Вінграновський переважно вдається до відтворення циклічності часу. Відповідно набувають важливого значення образи частин доби.

2. Ядерна та приядерна зони концептополя добового часу

Концепти ДЕНЬ, НІЧ, РАНОК, ВЕЧІР у мові аналізованих творів вербалізовано словами різної частиномовної належності, що містять відповідну часову сему. Номінативні поля, що формують їхнє художньо-смислове наповнення, доволі розгалужені. Для кожного з концептів ядро становлять іменники, які називають частини добового колообігу (*ранок, день, вечір, ніч*), до приядерної зони належать їхні синоніми (*світанок, досвіток; надвечір'я*), прислівники на означення часу тривання дії (*вночі, ночами; вдень*), початкової часо-

вої межі (*зранку, вдосвіта; звечора*); дієслова, що передають стан природи відповідно до добового часу (*розвиднятися; вечоріти, смеркати, темніти*). При цьому більшою мірою розгалужені номінативні поля концептів ВЕЧІР, РАНОК, адже письменник тяжіє до зображення міжчасся.

Прямі часові маркери – іменники й прислівники – указують на реальний час зображуваної події: «*Увечері, пізно ввечері Чепіжний поїхав на Київ*» (102); «...*завтра вранці мені з ним у дорогу. Раненько. Вдосвіта*» (197), її тривання: «*Звечора вили собаки, вили всю ніч, вили і вранці...*» (84). Звернімо увагу, що автор часто вдається до градування, уточнення часу. До слова, показовим є й те, що письменник уводить до контексту три часові маркери, створюючи відчуття протяжності й завершеності дії: «*Теплі ще з літа, сумні польові дороги поволі хололи, самотньо даленіли під лісосмугами вдень, а в затуманених надвечір'ях під придощем на ніч сонечком мідно поблискували, ніби політі олією*» (5). Ракурс зображення таких пейзажних замальовок, які відтворюють часопростір, формує оповідача: він, як уважний спостерігач, помічає найдрібніші деталі.

Письменник динамічно змальовує зміну дня і ночі: «*Де прошкуючи навмання, де покинутими стежками, ми проїхали ніч, проїжджали вже й день, а Манюня не зупинялася. Натягувала посторонки, вслухалася в круглу, як дзвін, осінню молоду порожнечу й не хотілося їй нічого. Яри мінялись ярами, пшеничні стерні переходили у гречані, просяні зливалися із ячмінними. Чубчиками далеких димів позначалися далекі села. Сиза хмара над нами нагадувала скіфську могилу – скіфських могил тут, у південних полях, було як у небі хмар...*» (16). Метонімічний образ, побудований на суміщенні часових і просторових вражень, передає значення руху в часі (*ми проїхали ніч, проїжджали вже й день*). Зауважимо, що показу довготривалого руху підпорядковані повторювання того самого дієслова в доконаному та недоконаному виді. Мотив дороги є визначальним для розгортання сюжету в «Манюні». Як зазначає Л. Собчук, оповідач використовує «кілометражний» принцип зображення, де хронотоп дороги набуває особливого ціннісно-смислового значення (Собчук, 2007).

Варто наголосити, що у творенні оповіді автор тяжіє до суміщення часових і просторих площин, злиття часу з простором: «Лиману не видно, лиман злився з ніччю» (217); «Перед його горою заходило на ніч сонце. Сонце зайшло. Ліс потемнів, кар'єр густо засинів, сосна угорі золотіла» (311). Творенню часопросторових образів сприяють динамічні зорові метафори. Процесуальність у другому контексті передано також повтором дієслова зі зміною виду з недоконаного на доконаний. Спостерігаємо образотворення шляхом оцінювання часу через параметри простору: «Їдемо ми з татом додому, ніч на весь світ, велика ніч з зорями <...>» (316). Прийом гіперболізації найяскравіше передає психологію дитячого світоприйняття, якому властиве перебільшення.

3. Ближня та дальня периферія вираження добового колообігу

Ближню периферію в актуалізації концепту ВЕЧІР становлять іменники на позначення темної частини доби (*темрява, темнота, темінь, пільма, імла*). Для створення цього образу автор не міг обмежитися лише одним поняттям темряви, тому розгортає динаміку переходу вечора в ніч чи ночі в ранок, як у «Манюні»: «Темно-синя імла поховала і скіфські могили...», «Всіх покриває пільма, а заодно вона стала гасити жінок...» (39), «Пухкотіла і темінь. Вона ворухилася в гіллі і вже по краях сіріла» (26). Водночас творенню метафоричних зорових картин сприяють дієслова із семантикою руху, світла, кольору.

До ближньої периферії також входять якісні прикметники, які, поєднуючись із темпоральними назвами, передають зорові, звукові, тактильні, психологічні характеристики частин доби («А навкруги білий-білісінський день, та й сонце у небі вже височенько» (154); «Наближався ошатний вечір» (7); «Так було цього щасливого золотого ранку» (234). Відносні прикметники стають атрибутами важливих із погляду оповідача деталей: «мій опівнічний голос», «світанковий малиновий сон [Десни]», «[у селі] не ворухилася жодна людська ранкова душа».

За нашими спостереженнями, провідний прийом концептуалізації добового часу – зображен-

ня міжчасся, розтягання часу: «Вечоріло. Сіре повітря між вечором і ніччю текло собі яром до лісу <...>» (67), деталізування процесу настання вечора через зміну зорових образів, покадровість зображення: «День йшов до вечора. Хати в Соколівці від шиферу по вікна взялися рівною синню, на білу піскову дорогу від лісу вистелювалася темна щербата соснова тінь <...>. Сонце сідало, сіло...» (194).

Дальню периферію у вираженні аналізованих концептів формують індивідуально-авторські образні контексти з назвами небесних світил, природних, просторових реалій, назвами тварин, які актуалізовані в пейзажних замальовках. Найбільш показові для асоціативно-образної концептуалізації частин доби є метафори руху, кольору, горіння («Перед його горою заходило на ніч сонце. Сонце зайшло. Ліс потемнів, кар'єр густо засинів, сосна угорі золотіла»; «Останній промінь пристепоного сонця горів й догоряв у моїй золотій чарчині»); речовинні метафори («Ніч стояла біла під місяцем, як молоко у дійниці»); антропоморфні («З лісу хотів було посвітити місяць, але не встиг...»). Тактильні й колірні асоціації, передані дієсловами, творять перцептивний образ часу: «На Десні і в лугах холониться ранок, а в небі гріється день»; «ранок і день, вечір і ніч сіріють, біліють, голубіють, темніють тобі такими, як їх сотворено – без метушні і галасу...» (6). Варто акцентувати, що у сприйнятті добового часу ціннісні маркери розставляє саме оповідач, як це бачимо в «Манюні»: наведена метафора має значну ціннісно-змістову наповненість – прийняття одвічного, розміреного природного колообігу.

Метафоричні образи сонця, зорі, місяця часто мають міфопоетичне підґрунтя (особливо у творах, де оповідач – дитина: «Лелека зорю студить. Я на ніч мощуся»; «На небо вийшли зорі, під ногами трохи підмерзло. Вийшов червоний місяць, і танки відразу ж стали більшими, ось-ось неначе загуркочуть і застріляють» (152); «Сонце зійшло хоч несміливо, якимось боком, погнуте, рябе і несерйозне, але – зійшло. Було воно забите, затуркане, видно, ішло воно здалеку до нас...».

Загалом характерними для ідіостилю М. Вінграновського є контексти, у яких уявлення про певний проміжок доби виникає через пейзажні

замальовки, де сама частина доби прямо не названа, а метафорично зображено її атрибути: «В полі, за соняшниковим паліччям, **нижня половинка сонця вже сіла, верхня над нижньою ще жовтявіла**, коли з північного схилу неба щось, наче дощ, зашуміло і, стрімко накочуючись, погнало поперед себе тривогу» (13). Автор створює динамічну картину настання вечора й наближення дощу, відтворюючи покадрово кожен етап заходу сонця.

Особливо відчутним у відтворенні добового часу є психологічне змалювання вечора, з якого, наприклад, починається оповідання «Бинь-бинь-бинь»: «**Вечора наче і не було. І мами десь не було**» (314). У сприйнятті хлопчика вечір асоціюється з домашньою атмосферою, де порядкує мама, готуючи вечерю. Далі в контексті спостерігаємо варіативний повтор заперечення в синонімічних синтаксичних конструкціях: «**А тут ще мами десь нема, і вечір не вечір – одні румуни та німці**» (314). Автор іде шляхом від ствердження, через заперечення знову до ствердження, передаючи таким чином психологічний стан розгубленості героя-оповідача: «**Піду. Але куди вже його йти, як і вечір – чи це ще не вечір, але вечір...**» (314). Для хлопчика відсутність матері ніби спинила життя і час так уповільнився і «загустів», наче й не рухається або навіть не сприймається.

4. Висновки

Отже, специфіка художньої концептуалізації добового часу зумовлена ідіостильовими настановами автора: імпресіоністська манера відтворення пейзажів, кінематографічне бачення, психологізм зображення. Образи природного часу передають ідею циклічності, природної гармонії часоплину, переживання цінності кожного моменту людського життя. Їхне втілення зумовлене ракурсом бачення наратора, його емоційним станом. Фрагментарність у зображенні є виявом кінематографізму, яка спричинює уникання розлогіх пейзажних описів певного часового періоду. Зображуване набуває глибини, динамізму через актуалізацію різних деталей, увиразнюваних темпоральними, конкретно-чуттєвими й емо-

ційно-оцінними атрибутами. Темпоральні інтервали в мові прози М. Вінграновського представлено не лише експліцитно, а й імпліцитно, шляхом вербалізації асоціацій із певним відтинком на часовій осі («початок ранку» – схід сонця, спів півня; «ніч» – зорі, місяць, темінь; настання вечора – перехід від світла до темряви тощо).

Література:

1. Алексеєва О. О. Часопросторовий вимір в оповіданні М. Вінграновського «Не дивись мені в спину...»: особливості синтаксичної організації. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Філологія»*. Харків, 2015. Вип. 71. С. 11–16.
2. Бабій І. М. Актуалізація дієслівної індивідуально-авторської номінації у романі «Северин Наливайко» М. Вінграновського *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 10 : Проблеми граматики і лексикології української мови*. Київ, 2014. Вип. 11. С. 65–69.
3. Вінграновський М. С. Вибрані твори : у 3 томах. Тернопіль : Богдан, 2004. Т. 3 : Повісті й оповідання. 352 с.
4. Голобородько К. Ю. Ідіостиль Олександра Олесея: лінгвокогнітивна інтерпретація : монографія. Харків : Харківське історико-філологічне товариство, 2010. 527 с.
5. Гоменюк О. О. Концептосфери флори і фауни в українській дитячій прозі Є. Гуцала і М. Вінграновського : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 / Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка. Тернопіль, 2015. 328 с.
6. Гоменюк О. О. Особливості лінгвалізації концепту «лелека» в прозових творах шістдесятників для дітей. *Studia Ukrainica Posnaniensia*. Познань, 2017. Вип. 5, С. 29–36.
7. Калашник В. С. Оказіональне словотворення як спосіб концептуалізації художнього світу поета (за ідіостильовими В. Стуса, М. Вінграновського, С. Сапеляка). *Людина та образ у світі мови : вибрані статті*. Харків, 2011. С. 200–206.
8. Калашник Ю. І. Особливості поетичного синтаксису творів Миколи Вінграновського. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія : Філологія*. Харків, 2013. Вип. 69. С. 209–213.
9. Калашник Ю. І. Особливості стилістичного синтаксису повісті Миколи Вінграновського «У глибині дощів». *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія : Філологія*. Харків, 2015. Вип. 73. С. 40–43.

10. Карасик В. И. Языковой круг : личность, концепты, дискурс. Волгоград : Перемена, 2002. 476 с.
11. Космеда Т. А., Плотнікова Н. В. Лінгвоконцептологія : мікроконцептосфера СВЯТКИ в українському мовному просторі : монографія. Львів : ПАІС, 2010. 408 с.
12. Кремняк Ю. О. Типологічні особливості концепту вівка в українській прозі II пол. XX ст. (на матеріалі повісті М. Вінграновського «Сіроманець» та роману В. Слапчука «Сліпий дощ»). *Науковий вісник Миколаївського державного університету : зб. наук. праць*. Миколаїв, 2007. Вип. 14. С. 97–103.
13. Переломова О. С. Лінгвістичні засоби творення художнього хронотопу поетичного світу Олександра Олеса. *На сторожі слова : зб. наук. пр. на пошану професора В. Грещука*. Івано-Франківськ, 2019. С. 270–278.
14. Плотнікова Н. В. Поняття «концептосфера» та «концепт» у сучасній лінгвістиці. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія : Філологія. Соціальні комунікації*. Київ, 2020. Т. 31. № 1. Ч. 1. С. 91–96.
15. Попова З. Д., Стернин И. А. Когнитивная лингвистика. М. : АСТ : Восток-Запад, 2007. 314 с.
16. Приходько А. М. Концепти і концептосистеми в когнітивно-дискурсивній парадигмі лінгвістики. *Запоріжжя : Прем'єр*, 2008. 332 с.
17. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика : напрями та проблеми. Черкаси, 2017. 890 с.
18. Слышкин Г. Г. Лингвокультурные концепты прецедентных текстов : дисс. ... канд. филол. наук : 10.02.19 / Волгоградский государственный педагогический университет. Волгоград, 1999. 172 с.
19. Собчук Л. В. Проза Миколи Вінграновського і проблеми художньої майстерності : дис. ... канд. филол. наук : 10.01.06 / Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка. Тернопіль, 2007. 186 с.
20. Уколова О. О. Стилiстико-синтаксична організація малої прози Миколи Вінграновського : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.01 / Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна. Харків, 2016. 238 с.
2. Babii I. M. (2014) Aktualizatsiia diieslivnoi individualno-avtorskoi nominatsii u romani «Severyn Nalyvaiko» M. Vinhranovskoho [Actualization of the verb individual-author nomination in the novel «Severin Nalyvayko» by M. Vingranovsky]. *Scientific journal of M.P. Dragomanov National Pedagogical University. Series 10 : Problems of grammar and lexicology of the Ukrainian language*, vol. 11, pp. 65–69.
3. Vinhranovskyi M. S. (2004) *Vybrani tvory u 3 tomah*. [Selected works in 3 volumes]. Ternopil: Bohdan, Vol. 3. (in Ukrainian)
4. Holoborodko K. Yu. (2010) *Idiostyl Oleksandra Olesia: linhvokohnityvna interpretatsiia: (monografiia)* [Idiostyle of Oleksandr Oles: linguocognitive interpretation: (monograph)]. Kharkiv: Kharkivske istoryko-filolohichne tovarystvo. (in Ukrainian)
5. Homeniuk O. O. (2015) *Kontseptosfery flory i fauny v ukrainskii dytiachii prozi Ye. Hutsala i M. Vinhranovskoho* [Conceptospheres of flora and fauna in Ukrainian children's prose by E. Gutsal and M. Vingranovsky] (PhD Dissertation), Ternopil: Ternopilskiy natsionalnyi pedagogichnyi universytet imeni Volodymyra Hnatiuka.
6. Homeniuk O. O. (2017) Osoblyvosti linhvalizatsii kontseptu «leleka» v prozovykh tvrakh shistdesiatnykiv dlia dytei [Peculiarities of lingualization of concept «stork» in prose of writers of the sixties for children]. *Studia Ukrainica Posnaniensia*, vol. 5, pp. 29–36.
7. Kalashnyk V. S. (2011) Okazionalne slovtvorennia yak sposib kontseptualizatsii khudozhnoho svitu poeta (za idiostyliamy V. Stusa, M. Vinhranovskoho, S. Sapeliaka) [Occasional word formation as a way of conceptualizing the artistic world of the poet (according to the idiosyncrasies of V. Stus, M. Vingranovsky, S. Sapelyak)]. *Liudyna ta obraz u sviti movy: vybrani statti* [Man and image in the world of language: selected articles]. Kharkiv, pp. 200–206.
8. Kalashnyk Yu. I. (2013) Osoblyvosti poetychnoho syntaksysu tvoriv Mykoly Vinhranovskoho [Features of the poetic syntax of Mykola Vingranovsky's works]. *Visnyk of V.N. Karazin Natsional University, series «Philology»*, vol. 69, no. 1807, pp. 209–213.
9. Kalashnyk Yu. I. (2015) Osoblyvosti stylistychnoho syntaksysu povisti Mykoly Vinhranovskoho «U hlybyni doshchiv» [Features of the stylistic syntax of Nikolai Vingranovsky's novel «In the depths of the rains»]. *Visnyk of V.N. Karazin Natsional University, series «Philology»*, vol. 73, pp. 40–43.
10. Karasik, V. I. (2002) *Yazykovoii krug: lichnost, kontsepty, diskurs* [Language circle: personality, concepts, discourse]. Volhohrad: Peremena. (in Russian)

References:

1. Alieksieieva O. O. (2014) Chasoprostorovy vymir v opovidanni M. Vinhranovskoho «Ne divis meni v spinu...»: osoblyvosti syntaksychnoi orhanizatsii [Temporal and spatial dimension in M. Vingranovsky's story «Don't look me in the back...»: features of syntactic organization]. *Visnyk of V.N. Karazin Natsional University, series «Philology»*, vol. 71, no. 1127, pp. 11–16.

11. Kosmeda T. A., Plotnikova N. V. (2010) *Linhvokontseptolohiia: mikrokontseptosfera SVIATKI v ukrainskomu movnomu prostori: (monohrafiia)* [Linguoconceptology: the microconceptosphere of the SVIATKI in the Ukrainian language space: (monograph)]. Lviv: PAIS. (in Ukrainian)
12. Kremniak Yu. O. (2007) Typolohichni osoblyvosti kontseptu vovka v ukrainskii prozi II pol. XX st. (na materialy povisti M. Vinhranovskoho «Siromanets» ta romanu V. Slapchuka «Slipyi doshch») [Typological features of the concept of the wolf in Ukrainian prose II half of the XX century (based on M. Vinhranovsky's novel «The Orphan» and V. Slapchuk's novel «Blind Rain»)]. *Naukovyi visnyk Mykolaivskoho derzhavnoho universytetu: zbirnyk naukovykh prats*, vol. 14, 97–103.
13. Perelomova O. S. (2019) Linhvistychni zasoby tvorennia khudozhnoho khronotopu poetychnoho svitu Oleksandra Olesia [Linguistic means of creation of the artistic chronotop of the poetic world of Olexander Oles]. *On guard of the word: a collection of scientific works in honor of Professor Vasyl Greshchuk*, pp. 270–278.
14. Plotnikova N. V. (2020) Poniattia «kontseptosfera» ta «kontsept» v suchasnykh linhvistytsi [The concept of «conceptosphere» and «concept» in modern linguistics]. *Scientific notes of V.I. Vernadsky Taurida National University, series «Philology. Social communications»*, vol. 31, no. 1, pp. 91–96.
15. Popova Z. D., Sternin I. A. (2007) *Kognitivnaia lingvistika* [Cognitive linguistics]. Moscow: AST: Vostok-Zapad. (in Russian)
16. Prykhodko A. M. (2008) *Kontsepty i kontseptosystemy v kohnityvno-dyskursivnii paradyhmi linhvistyky* [Concepts and conceptual systems in the cognitive-discursive paradigm of linguistics]. Zaporizhzhia: Premier. (in Ukrainian)
17. Selivanova O. O. (2008) *Suchasna linhvistyka: napriamy ta problemy* [Modern linguistics: directions and problems]. Cherkasy. (in Ukrainian)
18. Slyshkin G. G. (1999) *Lingvokulturnye kontsepty pretsedentnykh tekstov* [Linguistic and cultural concepts of precedent texts] (PhD Dissertation), Volhohrad: Volhohradskiy hosudarstvennyi pedahohicheskii universitet.
19. Sobchuk L. V. (2007) *Proza Mykoly Vinhranovskoho i problemy khudozhnoi maisternosti* [Mykola Vinhranovsky's prose and problems of artistic skill] (PhD Dissertation), Ternopil: Ternopilskiy natsionalnyi pedahohichnyi universytet imeni Volodymyra Hnatiuka.
20. Ukolova O. O. (2016) *Stylistyko-syntaktychna orhanizatsiia maloi prozy Mykoly Vinhranovskoho* [Stylistic and syntactic organization of short prose by Mykola Vinhranovsky] (PhD Dissertation), Kharkiv: Kharkivskiy natsionalnyi universytet imeni V. N. Karazina.